

MARI-MIELKA⁽¹⁾

Iruditegiak aurkestatzendu Pasayako portuba batel bat churiya goi jira urdiñez igortziya dubela. Mari-Mielkaren jazkera izango da oñetakotzat eskalproyak ditubela, galtza illunak, bruša luze urdiña, eta chapela laztozko zuri zabala. Emakume antzera itzegin bearko du.

A^{TZOKO} eguna chit ona eta irabazkisun aundikua izan zan emengo batela zayentzat; Jaunak opa dezaigula gaur ere alakua. Illunabarrian echeratu nitzanian nere ostatuto *Fonda del Puerto* izentzat dubenaren gela nagusiyen eta itsas alderontzko leku osasuntsu alayean izango ziran neronek batelian eramanak, guchiyenez ogeitamar gizaseme eta emakume jan edanian gogotik ari ziranak.

Nik nere batelakin irabazi nitubenak ere irichi ziran lau duro iza-tera, gizon bakarrak irabazteko bi beso abekin (*gora jasoaz*) iruditzen zait badala poztutzeko diñako irabaziya *alafedietan*. Gure Jaungoikuak *biñipin*, kontuan iduki ginduben egunen batian *alajañetan*, orlako irabazpideko leku erosua guretzat aukeratu zubenian.

(*Eskuak igortziaz*) Orain ere ageri dira gizaseme eta emakume batzuek; badirurite Pasai alderontz datozela. ¿Euskaldunak ote dira?..... Donostiarren antza ematen diyetet *ala fedietan*. (*Eskerreko eskua begi gañian jarritik*) Bai bai, ¿zeiñ izango dira bada? Nere begiyak ez du ukatzen. Nere ostatu *Fonda del Puerto-ra* datozenak dira chokolatia *tostara* eta esne koipatsu ederrarekin artzera, gero Lezo-ko Gurutze dontsuari ikustamen bat egiñaz biyotzeko otoitzak ezkeintzera joateko.

Batere arrokeri gabeko jendia da ori, onez berriz, etzait iruditzen

(1) Pasai San Pedro-ko Juan Miguel marikitaren ekantza jatorra.

oberik izan leikienik; bizar zuri ura da guztiyan buru egiten dubena, eta bere gaiñ ibiltzen dira guztiyak pake eder atsegintsuan (*Goiko kantaletik.*)

(*Ichuraz*) (*Arrimatzen da arrotz oyeganuntz*) Jaungoikuak egun on diyela: barkatu bañan, ¿beok *Fonda del Puerto-rako* asmuetan oneratuak izango dira noski? Ango echekoandria, beok dakiten bezela, nere emaztia da; ona, zintzua eta garbia, besterik ez bezelakua alajañetan; ez neronek diyotalako bañan, beok ere onezkero igarriya idukiko dute orrenbeste etorri alditan.

Beoi kutizituzen zaizkaten bazka goño guztiyak arkituko dituzte, jateko gogua ekarri nai baliyoteke beon gogo ezari, goizian goiz eguna argitu bañan len bildutako chirloi eder biñi biñiyak ere badaude; eta chokolatia ere, Donostiyan egiten dan onenekua, esnia berriz, borda berriko Panchikarena. ¡Jesus, Jesus! Uste gabeko utsegitia egin det oraingo mintza aldiyan, alajañetan.

Ez da Panchikaren esnia beok edateko ezkeintzen diyoteana, baik, aren bei eder, ez dakit non, sari goyena irabazi zuenarena.

(*Erdira barruratu ta*) Erreterira dijuazelako ichurak daramazkete, bañan nere echian beziñ ongi ez dira izango denik ongiyena izanta ere. *Fonda del Puerto-ra* sartzen diran guztiyak irteten dira esanaz, chit ondo eta garbiro ematen dutela jaten, eta berriz ere etortzeko itzian joaten dira guztiyak. ¿Gure echian bezelako maya non daguela uste ote dute oyek? Inguru ontan beste eche batian arki liteke, eta ori, Seoane-ko Markesa-renian eta ez beti alajañetan.

(*Ichedon*) Datorren ostegunian San Juan eguna nola baitan, gure Pasai auzokuak jai-tuko dute egun ori alaitasun eta opakisun aundi-yarekin; bada urtero bezela goizian goiz soñu jotzeari ekingo diyote, ziri suzkozko zalapataren laguntza iškamiltsuakiñ.

Gero egunari dagokiyon bezela Erri batzar jaunak joango dira meza nagusira soñulariya aurretik dutela, eta elizkisun ortatik irtetian joango dira erriko eche edo konsejura amaiketako oparua egitera erriyan kontura.

Amabiyetatik ordubata bitartian berriz, bazkaritzat izango dituzte alaigarritzko jaki naikidatsu, *azak eta musika* alajañetan. ¿Ote da beste erri bat au bañon alayagorik? Gozia aztu arazteko ez da beste leku oberik izango iñon alafedidan.

Orra zer bazkari ederra izaten duten *Pasai San Juan-en* erriko jairik aundiyeneko egunian, *azak eta musika alajañetan*. Gure

echera *San Pedro* egunian etortzen diranak obetuago gurituak aterako dira bai. Biñipin egun artarako eskatua daukagu egazti zall aundiya, zikiro, urdai azpiko, eta beste gauza gozo asko; arroza esniarekin ere ugari jarriko dute, bañan *azak eta musikarekin* dijuazela San Juandarrak bere gorbata eta *klarinete* ta guzti *alachanfaina*.

(*Ichedon*) Gaurko eguera luze dijuakit batelían iñor ibilli gabe, orla banago luzaro, atzoko irabaziyak berdinduko ditutanik ez deritot, eta nik eramaten ez badet iñor echera mirabe gaiñuak ere geldirik egon bearko besuak kurutzeturik bat bestiarri begira.

Okerrena ez da berriz ori; nere emaztiak jakiz bete dituben ontziyak nork uzturik ez izatia, bañon gaur gelditzen diranak biyar saldu litzazke euliyak ikutuko ez dituben leku beresi batera jasotzen baditu.

(*Goiko kantamera joaten du*) Ala ere, ala ere: noizbait bear, ta badiruri norbaitzuek ikusten dirala; aurreratzen datozen bezela biyotza piñtutzen zait poz-erako gure echerako dirala iruditurik alajañetan.

(*Ertzeragotzen da geyago kañtalian*) Emen dira: Donostiarrak dirudite; bai, bai; neri iruditu zaizkidanak berak dira. (*Ojuka bezela*) ¿*Fonda del Puerto-ra* joan nai al zuten. Gaur, gaur bezela, jakiya ugari arkituko dute bada nere echian; beok eska lezateken guztitik badaukagu eta fidande osoarekin eska lezateke zer nai kutiziki.

¡Auñen da gazteri ederra! Jaungoikuak luzaroko osasuna diyela guztiyai. ¿Beok Donostiarrak izango dira noski?..... (*Ojuka*) Betozte, betozte..... berielá pasako ditut Pasai San Juan-era edo San Pedro-ra; *Fonda del Puerto-ra* joan nai badute, pianua badaukagu, eta oyak zuri eta ederki jantziyak ere bai alafedietan, ez bearren bat norbaiti egitia gertako balitz ere.

Eseri bitez, eseri bitez nere batel uñua baño ariñagoko ortan, begira bezayote zer chukun eta churi daguen; ez bitez ikaratu gaztiak, emen itsasua chit bare eta ederra egotenda.

(*Erdiratzenda*) Gaur ez dago neretzat ezer, ta berandua da; goiz guztiya igaro det nere batelera iñor sartu gabe eta onezkero echeratu obeko det bazkaltzera, bada beti nola bakarrik jaten detan, noiz nai ematen dirate nik jan bear detan piñka.

Emengo eguzkitako egonarekiñ auldadia jabetu da neregán, eta alajañetan, ez badet nere jakierrota zerbait koipatzén, nagiturik zapuztu egingo da urrengo baterako ere.

Bazkal onduan berriro jarriko naiz betiko lekuan, eta atzoko marka arrapatzen ez badet ere irabazkisunetan, gaurko nere diña jaki izango

da echian biñipin bai, eta biyarko suerte ohea opako aldigu Jaungoiko gure Jaunak.

Banua, banua echera (*sartzen da batelian*) nere emaztiagan agertu bat egiñaz bazkaltzera.

¿Or gelditzen al zerate Kustodio? Ondo geldi zaitezte eta....

(*Kantari; bateliandijuala*)

Boga, boga mariñela
joan bear degu urrutira
bai indiyetara.

JUAN INAZIO URANGA.

